

Asia: VN/14302/2019

Lausuntopyyntö luonnoksesta uudeksi ilmastolaiksi

Lausunnonantajan lausunto

Yleisiä huomioita esityksestä

Lakiesitys on monessa kohtaa hyvä ja selkeä parannus nykyiseen lakiin. Näin mm. hiilinielujen vahvistamisen sekä maankäyttösektorin mukaanottamisen kannalta.

Hiilineutraaliustavoite ja päästövähennystavoitteet (2 §)

Hiilineutraaliustavoitteen ja päästövähennystavoitteen kirjaaminen lakiin on erittäin tärkeää.

Niiden ohella myös hiilinielujen koko tulisi kirjata lakiin. Asiasta käydään juuri tiukkaa keskustelua, mutta edes suuruusluokka/ kynnysarvo tulisi määrittää lakiin. Se ei voi olla ainakaan matalampi kuin Suomen ilmastopaneelin näkemys.

Suomen luonnonsuojeluliiton Kymenlaakson piiri esittää, että nettonielujen tavoitetaso olisi -40 Mt CO₂-ekv. vuonna 2035. Tätä perustelee mm. varovaisuusperiaate, jota ilmastonmuutoksen kokoisen riskin hallinta vaatii.

Valtion viranomaisen ja kunnallisen viranomaisen edistämismuutokset (5 §)

Kohta on turhan epätarkka. ”Mahdollisuuksien mukaan” on ymmärrettävä varaus, mutta avaa samalla väylän tulkinnoille ja tarpeellisten toimien vesittämiselle sekä valtion, että kuntien osalta.

Sekä valtio, että kunnat ovat merkittäviä toimijoita ilmastonmuutoksen hillinnässä/sopeutumisessa. Esimerkkinä niiden rooli mm. energiantuotannon ja liikenteen päästöissä niitä koskevine veronkanto-oikeuksineen.

Samaten valtion ja kuntien laaja maanomistus sekä niiden monopoli maankäytön suunnittelussa perustelee niiden esitystä merkittävämpää roolia.

Valtiolla ja kunnilla on myös hallussaan huomattava metsä-, suo- ja osin myös pelto-omaisuus. Niiden ilmastoviisaaseen hallintaan on siten suorat ja nopeat mahdollisuudet.

Maaperänielujen kasvattaminen, sekä maaperävarastojen säilyttäminen (ja kasvattaminen) valtion ja kuntien toimesta on mahdollista esimerkiksi siirtymällä metsien eri-ikäiskasvatukseen, sekä lopettamalla kaikki sellaiset hakkuut, joille ei ole löydettävissä kestäviä perusteita luonnontieteen kannalta (monimuotoisuus, ilmastosyyt).

Suunnittelujärjestelmä, erityisesti uusi maankäyttösektorin suunnitelma (7–13 §)

Esitys on hyvä ja kannatettava näiltä osin. Jako aikajänteisiin on toimivaa, ja myös niitä koskevat sisällöt perusteltuja.

Maankäyttösektorin sisällyttäminen lakiin on ehdottoman tärkeää. Maankäyttösektorin nielu-olottuvuus tulisi silti määrittää tarkemmin. Niinikään maankäyttösektorin rooli hiilen varastoinnissa.

Ilmastopolitiikan seuranta ja ilmastovuosikertomus (15–18 §)

Esitys on tältä osin hyvä ja kannatettava.

Saamelaiskulttuurin edistäminen, saamelainen ilmastoneuvosto (mm. 14 §, 21 §)

Saamelaiskysymykset eivät koske yhdistyksemme toimialuetta, mutta yleisesti niiden huomiointi ilmastolaissa on tärkeää yksin ilmastomuutoksen kohdistuessa Suomessa suhteellisesti voimakkaimmin juuri saamelaisten kotiseutualueeseen.

Suomen ilmastopaneeli (20 §)

Ilmastopaneeli on välttämätön kokoava elementti ilmastolain toimeenpanon kannalta.

Muutoksenhaku (22 §)

Kohta on hyvä ja perusteltu. Siinä ymmärretään ilmastomuutoksen läpäisevyys yhteiskunnassa, tunnustamalla mm. saamelaishallintoelimet sekä kansalaisjärjestöt juridiseksi osapuoleksi valtioneuvoston ilmastolakiin liittyvissä päätöksissä.

Esityksen vaikutukset

Esitys luo oleelliset edellytykset pitkäjänteiseen päätöksentekoon ilmastomuutokseen liittyvissä kysymyksissä. Parhaimmillaan laki voi sysätä koko suomalaista poliittista kulttuuria pitkäjänteisempään suuntaan sekö samalla aidompaan yhteisöllisyyteen ja vastuunkantoon.

Muita huomioita

Ilmastolakiesitys on kunnianhimoinen, kuten sen taustalla oleva hiilineutraaliustavoitekin. On tärkeää, että esityksen konkretiasta pidetään kiinni, täydentäen sitä vielä tarpeellisilta osin.

Toteutuessaan uusi ilmastolaki olisi askel kohti suomalaisen yhteiskunnan realistisempaa ympäristösuhdetta. Silloin ilmastolakia ei ehkä pidettäisi enää ”kunnianhimoisena” tai ”haihatteluna”, vaan järkevänä ja välttämättömänä.

Rinne kangas Riku
Suomen luonnonsuojeluliiton Kymenlaakson piiri ry